

τοῦ ἀπίστου ἀνακαλυπτομένου ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ τσαμίου, ἐστὶ δὲ μᾶλλον ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Κααβάχ, ὀλίγας ἀκροβαί· ἔχομεν πληροφορίας περὶ τοῦ μεγάλου ἱεροῦ τοῦ Μωαμεθανικοῦ κόσμου. Ὀλίγοι περιηγηταὶ ἐκ τῶν χριστιανικῶν χωρῶν ἀπετόλμησαν νὰ κινδυνεύωσι τὴν ζωὴν αὐτῶν, καίτοι ἐν πλήρει γνῶσει τῆς Ἀραβικῆς καὶ τῶν διαλέκτων αὐτῆς, καὶ ἐντελῶς ἐμπειροὶ εἰς τὰς ποικίλας τελετουργίας τῆς μωαμεθανικῆς πίστεως, καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ πληρεστάτη καὶ ἐπιμελοῦς μεταμφέσεως, ἐν ᾗ ἡ πρόνοια καὶ ἡ πείρα ἔλαβον πᾶσαν δυνατὴν προφύλαξιν κατὰ τῆς ἀνακαλύψεως. Ἐκ τῶν ἀτρομήτων τούτων ἀνδρῶν ὁ μᾶλλον γνωστὸς εἶναι ὁ ἀγγλος λοχαγὸς Βύρτων, ἐκ τοῦ στρατοῦ τῆς Βομβάης. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἐπεσκέψατο τὴν Μέκκαν καὶ τὴν Μεδίναν τῷ 1852, εἰς τὴν διήγησιν δὲ αὐτοῦ ὀφείλομεν πολλάς πληροφορίας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ περιβόλου. Ὁ λοχαγὸς Βύρτων ὁμοῦ περιγράφων τὸ Κααβάχ, ᾗ προσέφυγεν εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ περιηγητοῦ Βυρχχάρτ, ἐπικερθέντος τὴν Μέκκαν τῷ 1814. Ἡ διήγησις ὁμοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ περιέργου τούτου τόπου εἶναι λίαν μικρά ὥστε νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ ἐνεστῶς ἄρθρον.

Τὸ περιήραγμα ἔχει σχῆμα ἐπιμήκους τετραγώνου, οὐδεμίαν τῶν πλευρῶν τοῦ ὁποίου εἶναι εὐθεία, καίτοι κατὰ πρώτην ὄψιν φαίνονται τοιαῦται. Ὁ ἐξωτερικὸς τοῖχος ἔχει μῆκος 250 βημάτων καὶ 200 πλάτος, ὁ δὲ ἱερὸς περιβόλος δύναται νὰ περιλάβῃ 35,000 πρόσωπα. Αὐτὸ τὸ Κααβάχ, ὅπερ εἰς ἀπόστασιν φαίνεται ἔχον σχῆμα ἐντελοῦς κύβου, κεῖται πρὸς τὸ κέντρον τοῦ περιβόλου οὐχὶ ὁμοῦ καὶ ἀκριβῶς, διότι τὸ Κααβάχ ὑπῆρξε πρῶτον τοῦ τσαμίου, κτισθέντος περὶ αὐτὸ, καὶ ἐπεκαθέντος κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Πρὸς τὴν μεσημβρινοανατολικὴν γωνίαν τοῦ Κααβάχ εἶναι ἡ διάτμος «μέλαινα λίθος», ἣν ἡ δεισιδαιμονία τῶν μωαμεθανῶν πιστεύει ὡς κομισθεῖσαν ἐκ τῶν οὐρανῶν δι' ἀγγέλων. Ἀποτελεῖ ἡ λίθος αὕτη μέρος τῆς γωνίας τοῦ οἰκοδομήματος, εἶναι δὲ περὶ τοὺς πέντεσκαρς καὶ ἡμισυ πόδας ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, συγκειμένη ἐκ περιπυρρῶν δώδεκα διαφόρων μεγέθους καὶ σχήματος λίθων στενῶν συνδεδεμένων δι' ἀσβέστου, ἐντελῶς δὲ λείων. Φαίνεται ὡτανεὶ τὸ ὄλον ἐθραύσθῃ εἰς πολλὰ τεμάχια ὑπὸ σφοδροῦ ἀτυπήματος, εἰτα δὲ συνηνώθῃ πάλιν φαίνεται ὡς λάβρα, ἀλλ' εἶναι λίαν δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς ἡ ποιότης τῆς λίθου, ἥ ἡ ἐπιφάνεια κατεφθάρη ἐκ τῶν ἐκατομμυρίων ἐπιψύσεων καὶ ἀπαυμάτων τοὺς ὁποίους ἔλαβεν.

Ὁ λοχαγὸς Βύρτων δίδει τὴν ἐξῆς ἔκθεσιν περὶ τοῦ Κααβάχ καὶ τῶν πέριξ ἣν ἐν περιλήψει παραθέτομεν ἄρθε. Οἱ προσκυνεῖται οἱ περὶ τὸ Κααβάχ βαίνοντες ἀρχίζουσι τὴν λιτανεὶαν αὐτῶν ἐκ τῆς μελαίνης λίθου, ἣν ψάλλουσι καὶ ἀσπάζονται μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ. Ἐπιστρώσις ἐκ γρανίτου στιλπνωθέντος ὡς ὕαλου ἐκ τῶν ποδῶν, περιστοιχίζει τὸ Κααβάχ. Ἐκτὸς τοῦ ἐπιστρώματος τούτου, ἀποτελοῦντος ἀκνόνιστον ἐλλειψοειδὲς σχῆμα, ὑπάρχει σειρά σιδηρῶν στύλων στηρίζοντων ὀρίζοντες σιδηρὰς ράβδους, ἐξ ὧν κρέ-

μανται σφαιροειδῆς ἐκ πράσινης ἢ λευκῆς ὕαλου λαμπτήρες. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Κααβάχ εἶναι ἀπλὸν καὶ δὲν ἔχει παράθυρα ἢ ἑτερόν τι ἀνοιγμα πλὴν τῆς εἰσόδου καὶ μικρᾶς θύρας ἀγούτης εἰς κλίμακα πρὸς τὴν στέγην ἀπολήγουσαν. Παρὰ τὴν θύραν, πρὸς τὰ ἔξω, εἶναι μικρὸν κοίλωμα, ἐνθα ὁ Ἀβραάμ ἢ Ἰσμαὴλ λέγονται ὅτι ἀνέμιζαν τὴν ἀθεστον πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Κααβάχ. Εἰς τὴν βορειοδυτικὴν πλευρὰν εἰσὶν οἱ ὑποτιθέμενοι τάροι τοῦ Ἰσμαὴλ καὶ τῆς Ἀγαρ, περικελεισμένοι δι' ἡμικυκλικὸν τοῖχον ἐπικεκαλυμμένον διὰ λευκοῦ μαρμάρου. Ἀπέναντι τῆς ἀνατολικῆς γωνίας εἶναι τὸ (8) (8) ἥτοι τὸ ἱερὸν φρέαρ, πιστευόμενον ὡς τὸ τῆς Ἀγαρ.

Τὸ Κααβάχ ἀποτελεῖ τὸ Kibla r. ἢ τὸ πρὸς ἀτένισιν μέρος, πρὸς ὃ πάντες οἱ Μωαμεθανοὶ ἀτενίζουσιν ὅταν προτεύχωνται εἰς τὸν Θεόν. Ὀλίγοι μουσουλμάνοι θεωροῦσι τὸ Κααβάχ ἀνευ φόβου καὶ τρόμου, καὶ ἐπὶ αὐτῆς τῆς θέσεως προτεύχονται εἰς τὸν Ἀλλάχ, ἐξ οἰουδ' ἴποτε μέρου· ἡ γωνία τῆς οἰκίας των. ἀλλ' οἱ εἰς Μέκκαν νεύλυδες ἀναγνωρίζονται ἐν τῷ ἱερῷ ἐκ τῆς ἐρωτήσεως πρὸς ποίαν διεύθυνσιν πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσευχή.

Πάντες οἱ ἐπιτάφιοι λίθοι κεῖνται πρὸς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἥτις θεωρεῖται ὁ ἄξων τοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου. Ὅποια ἀπειρία λίθων ἐπιταφίων μὲ χιλιάδας χιλιάδων κοιμωμένων προσκυνητῶν ἀνεμενόντων τὸν Κριτὴν πάσης τῆς ἀνθρωπότητος! Οἱ μουσουλμάνοι δὲν κοσμοῦσι τοὺς τάφους των, καὶ οἱ αὐξάνοντες θάμνοι ἐν τοῖς νεκροταφείοις δὲν φυτεύονται ἐκεῖ δι' ἀνθρωπίνης γειροῦς. Ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκφορὰν, τυρβάνιον συνήθως τίθεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λίθου καὶ φυλάττεται ὑπὸ τῶν πενθούντων συγγενῶν. Ἐτι καὶ ἐν τῷ νεκροταφείῳ τὸ γενικὸν αἶσθημα τὸ ὑπεριχθὺν ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατὰ τῆς συνεντεύξεως τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐπικρατεῖ, καὶ ἐν Μέκκᾳ, ἡ Πέμπτη εἶναι ἡ ἡμέρα ἡ διὰ τὰς γυναῖκας ὠρισμένη πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν τάφων τῶν ἀγαπητῶν αὐτοῖς. Πολλοὶ τῶν πολυτελεστέρων καὶ ὠραιότερων τάφων κατερρίφθησαν ὑπὸ τῶν φανατικῶν Βαχαΐς, ὅτε κατέλαβον τὴν πόλιν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἐκατονταετηρίδος. Ἐν Μέκκᾳ ὑπάρχει ἡ Zarat el Ma'ala, ἥτοι τὸ ἱερὸν κοιμητήριον, ἐνθα εἰσὶν οἱ τάφοι τῆς πρώτης συζύγου καὶ τῆς μητρὸς τοῦ προφήτου, ἀλλ' ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ εἶναι ἐν Μεδίνῃ.

Η ΚΥΠΡΟΣ

Ἡ ὠραία αὕτη νῆτος κατέχει τὸ κέντρον τοῦ ἑπὶ τῆς βορείου ἀκτῆς τῆς Συρίας καὶ Μικρασίας σχηματιζομένου κόλπου. Ὀλίγα μέρη ἔχουσι τοσαῦτα ὠφελήματα ὡς πρὸς γῆν, κλίμα, καὶ θέσιν καὶ τοσαύτας ἱστορικὰς σχέσεις, καὶ ὁμοῦς ὀλίγα παρέχουσι τοσαύτας λυπηρὰς ἀποδείξεις ὠφελημάτων ἀμεληθέντων καὶ κακῶς μεταχειρισθέντων. Ἡ πρότερά αὐτῆς εὐδαιμονία διήγειρε τὴν ἀμιλλὰν τῶν βασιλέων οἵτινες ἀδιακόπως ἤριζον περὶ τῆς κατοχῆς αὐτῆς καὶ οὕτω

συνέδεε τὴν ἱστορίαν αὐτῆς μετὰ παντός σχεδὸν πεπολιτισμένου ἔθνους, ἀρχαίου ἢ νεωτέρου. Ἡ ἔνστυφα αὐτῆς κατὰστασις οὐδὲν ἄλλο δεικνύει ἢ ἐρεμία, ἐρήμωσιν καὶ καταπίεσιν. Πλείσται τῶν ἀρχαίων αὐτῆς πόλεων ἐξηφανίσθησαν καὶ ἡ γῆ αὐτῆς ἱκανὴ νὰ παραγάγῃ ἄφθονον θρεψιμὸν σίτου καὶ καρπῶν, εἶναι κατὰ τὸ πλείστον ἀκαλλιεργήτος.

Τὸ μήκος αὐτῆς εἶναι 140 μιλίων, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος 50, ἀπέχει δὲ τῆς ἀκτῆς τῆς Κιλικίας 45 μίλια. Σειρὰ ὁρέων διήκει δι' ὅλου τοῦ μήκους τῆς νήσου· τὰ ὄρη ταῦτα ἦσαν ὁ διάσπμος· Ὀλυμπος τῶν ἀρχαίων ἀνυψοῦνται δὲ μέχρι 7000 ποδῶν. Ἐπὶ μιᾷ τῶν κορυφῶν τῶν ὁρέων τούτων, τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀγ. Σταυροῦ, ὑπάρχει ἐκκλησία ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἑλένης μητρὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Τὰ ὄρη ταῦτα εἰσὶ πλήρη πυκνῶν δασῶν ἐκ δρυῶν ἐκ τούτων ἐκτεταμέναι πεδιάδες καὶ κυματίζουσαι κοιλάδες ἐκτείνονται μέχρι τῆς ἀκτῆς ἐκατέρωθεν καὶ εὐρύται πεδιάδες εἰσὶ πρὸς μεσημβρίαν, ἐν αὐταῖς εἶναι καὶ ἡ τῆς Μεσαρείας, ἡ μερίστη, ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδος μετὰ τῶν σταυροφόρων τοῦ ἐκέρδησε τὴν μάχην δι' ἧς ἐγένετο κύριος τῆς νήσου. Διὰ τῆς πεδιάδος ταύτης ῥέει ὁ Πηδαῖος, ὁ μέγιστος τῆς Κύπρου ποταμὸς, ὅστις ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῆς νήσου ῥυακίς, ξηραίνεται τὸ θέρος.

Τὸ κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος εἰσὶ λίαν πρόσφορα εἰς τὴν βλάστησιν. Ἡ πορτοκαλεὰ καὶ ἡ κитρέα δύνανται ἐνταῦθα νὰ βλαστήσωσι παρὰ τὴν μηλέαν καὶ κερασέαν· αἱ σταφυλαὶ τῆς εἰσὶ μεγάλαι καὶ γλυκαί· ἐπίσης φύεται καὶ ὁ βάμβαξ ὅστις ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν ἐξαγομένων προϊόντων. Τὸ μέγιστον ὅμως τῆς γῆς μέρος ἀφίσταται ἀκαλλιεργήτων ὁ θύμος καὶ ἄλλα ἀρωματικὰ χόρτα καλύπτουσι κατὰ τὸ πλείστον τὰ ἀκαλλιεργήτα ταῦτα διαμερίσματα ὥραια δὲ ἀνθὴ εὖοςμα κοσμοῦσι τὸν περίβολον πάσης σχεδὸν οἰκίας. Ἡ νῆσος ἔχει πολλὰ μεταλλεῖα ἐν εἰς διακρίνονται τὰ τοῦ χαλκοῦ τὰ ὅποια καὶ ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων ἐγινώσκοντο διότι ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου ἐσχηματίζοντο αἱ ἅ μαι τῶν βελῶν τῶν ἀρχαίων ἡρώων. Τοσαῦτα ἔχουσα φυσικὰ προσόντα δὲν εἶναι θαυμαστὸν ὅτι ἡ νῆσος ἐφείλκυσσε τὴν προσοχὴν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ Φοίνικες μνημονεύονται ἐκ τῶν πρώτων ἀποίκων πρὸς οὓς ἔπειτα προσετέθησαν Ἕλληνες, Αἰγύπτιοι, καὶ τινες φυλαὶ ἐκ τῶν μεσημβρινῶν μερῶν τῆς Αἰγύπτου, οἱ Αἰθίοπες. Περιῆλθε διαδοχικῶς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Αἰγυπτίων, Περσῶν, τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἔπεσεν εἰς τὸ κράτος τῶν Πτολεμαίων, εἰτα δὲ εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων κατακτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κάτωνος. Μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἱεροσολύμων οἱ Ἰουδαῖοι κατέλαβον τὴν Κύπρον, ἐξωθέντες ἔπειτα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

Κατὰ τὴν πτώσιν καὶ διαίρεσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας, ἡ Κύπρος περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων. Περὶ τὸ τέλος τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ὁ Ῥιχάρδος Α' κατέλαβεν αὐτήν, καὶ

ἐπώλησεν εἰς τοὺς Ναττας, καθ' ὧν, λίαν πιεζομένη, ἐπανάστησεν, ἀναληφθεῖσα πάλιν ὑπὸ τοῦ Ῥιχάρδου. Ἐν ἔτει 1192 ἔδωκεν οὗτος τὸ μικρὸν βασίλειον εἰς τὸν Γαῦ τοῦ Λουσινιαν, τὸν ἐξωσθέντα βασιλεῖα τῶν Ἱεροσολύμων, διατελέσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐν μεγίστῃ ἀκμῇ. Βαλκιδάσης τῆς δυναστείας τῶν Λουσινιαν οἱ Ἑνετοὶ κατέλαβον τὴν νῆσον ὡς κηδεμόνες ἀνγλικοῦ κληρονόμου, τοῦ ὁποίου ἡ μήτηρ ἦτο πλουσία θυγάτηρ τῆς Ἑνείας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνγλικοῦ υἱοῦ τῆς ἡ χήρα μήτηρ, μετεβίβασε τὰ δικαιώματα αὐτῆς εἰς τὸν δούκα τῆς Σαβοΐας, κατὰ συνέπειαν τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος τοῦ βασιλεῶς τῆς Κύπρου διατηρεῖται ὑπὸ τῆς οἰκογενείας ἐκείνης. Τῷ 1470 οἱ Τούρκοι ὑπὸ τὸν Σελίμ Β', ἐπέδραμον τὴν νήσον καὶ κατέλαβον τὴν Λευκωσίαν δι' ἐφόδου, καταφάξαντες 20.000 ἐκ τῶν κατοίκων. Ὁ ἀνδρεῖος ἑνετὸς Βραγαδίνος, ἐπιτυχῶς ἡμύνετο ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν Ἀμυδαῳστῳ, ἀλλ' ἐπιτέλους ὑπετάγη τοῖς Τούρκοις, οἵτινες ὑποχθέντες αὐτῷ ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, εἰτα ἐβασάνισαν αὐτὸν ἀνιλεῶς καὶ ἐθανάτωσαν, καὶ πᾶσαν τὴν φρουρὰν κατέστρεψαν.

Ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου ἡ Κύπρος διετέλεσεν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν δεσποτείαν καὶ ἐξέκλινε κατὰ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸν πληθυσμὸν. Τῷ 1764 ὁ λαὸς ἐξηγέρθη κατὰ τῶν καταθλιβόντων αὐτὸν τυράννων, ἀλλ' ἡ ἐπανάστασις κατεστάλη.

ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν διοίκησιν ἡ νῆσος βεβαίως κρείττονας θὰ διέλθῃ ἡμέρας, οἱ κατεστραχμένοι λιμένες τῆς θὰ ἐπανορθωθῶσι καὶ ἡ γεωργία θὰ ἐμψυχωθῇ, πρὸς ὄφελος τῶν διοικούντων καὶ διοικουμένων.

Ἡ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ

Εἰς τὸν βορείον πόλον ἐκατόμη

Ὁ ἀπόπλους τῆς «Ζανέτ» ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου τῆς Καλιφορνίας τὴν πρωτὴν τῆς 8 Ἰουλίου (ν), πρὸς ἐκζήτησιν τοῦ Βορείου Πόλου, ὑπῆρξε γεγονός· τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἀμερικανῶν φιλοτιμίαν. Ἡ ἐπιχείρησις αὕτη διεξήχθη δαπάναις τοῦ κ. Ἰακώβου Βένετ ἰδιοκτῆτου τοῦ «Κήρυκος» τῆς Νέας Ὑόρκης, καίτοι οἱ ἀξιοματικοὶ καὶ τὸ πλῆρωμα διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν. Ὁ ὑποπλοίαρχος Δελόγγ, ὁ καὶ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, ὑπῆρξε καὶ ἄλλοτε ἐρευνητὴς τοῦ Βορείου Πόλου κατὰ τὸ 1873, κατὰ τὸν χρόνον τούτον ἀποδείξας ἱκανότητα εἰς ἐπιτυχὴ διεξαγωγὴν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐὰν αὕτη καταλληλότερον παρεσκευάζετο.

Ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ἐκείνης ἔσχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ πιθανωτέρη καὶ πρακτικωτέρη δίοδος εἰς τὸν Βόρειον Πόλον ἦτο διὰ τοῦ Βεργίγιου πορθμοῦ. Τὴν ἰδέαν του ταύτην ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν κ. Βένετ, ὅστις μετὰ σκέψιν κατέληξεν εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, οὗτο δὲ ἀπερασίθη ἡ ἐνεστῶσα εἰς τὸν Βόρειον Πόλον ἐκδρομὴ. Ὁ κ. Δελόγγ παρηγγέλθη λοιπὸν νὰ ἀγοράσῃ κατὰλληλὸν πρὸς τὸν σκοπὸν πλοῖον, καὶ οὗτος ἠγόρασε